

БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСКАГА НАВУКОВАГА ЦЭНТРА
У ВІЛЬНІ.

Шлях Моладзі

... „Падымайся з нізін, сакаліна сям'я
Над крыжамі бацькоў, над курганамі!
Занімай, Беларусь маладая мая,
Свой пачэсны пасад між славянамі“.

ЯНКА КУПАЛА.

1964 г.

725

Друкарня
Сігніфікацыя
Імя У. І. Масла

ВІЛЬНЯ, 1931 г.

Беларуская Друкарня ім. Францішка Скарыны — Вільня, Завальная вул. № 6

З Ь М Е С Т № 2.

1. Клічам да культурнае працы — В. Г.; 2. Аб палітычных і грамадзкіх кірунках у мінуўшчыне і сучаснасці — Ваг; 3. Адкуль жыцьцё на зямлі — Я. Малецкі; 4. Шляхам Пакуты — Мік. Нядоля; 5. Вочы места — Хв. Ільяшэвіч; 6. Над Дзьвіной — Б. Клепацкі; 7. Тапіцэр — І. Быліна; 8. Адказы і ўвагі на пытаньне: Якімі літарамі маемо друкаваць „Шлях Моладзі“; 9. Лісты; 10. Хроніка; 11. Усячына; 12. Наша пошта.

*Просім пашырцаў «Шлях Моладзі»!
і прысылаць падпіску (грошы)*

„Шлях Моладзі“

МЕСЯЧНАЯ ЧАСОПІСЬ БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

Цана асобнага нумару 30 гр.

Падпіска на 3 месяцы 50 гр.
„ на паўгода 1 зл.
„ на год 2 зл

Заграніцу ўдвая даражэй.

Цана абвестак:

Цэлая старонка 40 зл.
Паўстаронкі 20 зл.
Адна чацьвертая старонкі . . . 10 зл.
Абвесткі зьмяшчаюцца толкі на
вкладцы.

Адрас Рэдакцыі: Вільня, Завальная № 6 — 10. (№
Zawalna 6 — 10).

Рэдакцыя адчынена ад гадз. 9 да 3-й папаўдні.

Шлях Моладзі

МЕСЯЧНАЯ ЧАСОПІСЬ БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ.

Год III.

Вільня, Люты 1931 г.

№ 2 (25).

Клічам да культурнае працы!

Праца на ніве беларускай культуры мае вялікае значэнне для адраджэння нашай Бацькаўшчыны. Усе народы, якія прабудзіліся да жыцця, пачыналі работу ад культурных здабыткаў, да якіх потым далучаліся эканамічныя, а ўрэшце — палітычныя.

У нас дагэтуль рабілася інакш: людзі спачатку хваталіся за палітыку, потым ужо думалі аб гаспадарчых справах, а ўрэшце аб культурных. Тымчасам другія народы ішлі да сваіх мэтаў іншаю дарогаю: яны спачатку выказвалі сваё нацыянальнае існаванне і сваю народную культуру, а потым ужо дамагаліся належнага месца ў сям'і культурных народаў.

Каб наша адраджэнне было ўсебаковым, нам трэба зьвярнуць увагу і на палітыку і на культуру.

Сваю народную культуру мы маем. У нас многа ёсьць твораў беларускай народнай душы, многа песняў, мэлёдыяў, у каторых адбіваецца пачуцьцё Беларускага народу (народная паэзія), многа казак і прыказак, у каторых адбіваецца розум народу (народная філэзофія). Усё гэта сьведчыць аб тым, што народ Беларускі — гэта сапраўды народ, які мае сваю народную душу, якая чуе, думае і творыць. Гэта народная душа што раз то крапчэе, бо волаты беларускай думкі і пачуцьця — нашы паэты — вядуць гэтую душу на шлях супольнай працы з іншымі культурнымі народамі для добра ўсяго чалавецтва.

Але гэта праца адбываецца пераважна пасярод невялікай групы беларускіх культурнікаў, а народ у сваёй масе яшчэ сьпіць. А тымчасам, пакуль увесь народ ня возьмецца да працы на ніве культурнага адраджэння, час яго нага адраджэння і вызвалення яшчэ далёкі.

Дык трэба нам узяцца да культурнай працы.

Даўней вясковыя дзеячы наракалі, што няма такой арганізацыі, каторая магла-б пакіраваць культурнай працай у народзе. Цяпер гэтага ня могуць сказаць. Цяпер ёсьць цэлы рад бел. культурных арганізацыяў, у каторых можна працаваць зусім легальна на ніве беларускай культуры.

На вялікі жаль, некаторыя культурна-прасьветныя арганізацыі, мест таго, каб весьці пасярод народу культурную

працу, пачалі праводзіць палітыку. Маём на ўвазе тут розныя „Зьвязы“, „Цэнтрасаюзы“ і г. п., якія апошнім часам, забываючыся аб культурных мэтах, умяшаліся ў палітычную работу, як выбары ў Сойм і Сэнат, палітычная агітацыя і г. д.

З усіх культурна-прасьветных арганізацыяў на найбольшую пашану і пахвалу заслужвае бязспрэчна „Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры“. А заслужвае на гэта тым, што гэта адзіная беларуская культ.-прасьветная арганізацыя, якая праводзіць чыста-культурную, гаспадарчую працу і якая стаіць далёка ад палітычнай работы і агітацыі.

Апроч гэтага трэба звярнуць увагу на высокія мэты Інстытуту. А Т-ва „Беларускі Інстытут Гасп. і Культуры“ мае на мэце разьвіцьцё:

- а) краёвага земляробства ўва ўсіх яго галінах разам з гародніцтвам, пчаларствам і земляробскім промыслам;
- б) людовага промыслу, рамясла, тэхнікі і людовага мастацтва;
- в) пашырэнне і падтрымліванне духовай культуры, навукі і прасьветы.

У Інструкцыі выданай Інстытутам чытаем: Інстытут зьяўляецца Таварыствам, якое займаецца толькі працай на гаспадарчым і культурным грунце. Інстытут не належыць да ніякай партыі, а за тым і не займаецца палітычнай працай. Сапраўдныя, шчырыя Беларусы, якія, незалежна ад сваіх палітычных паглядаў, хочуць гаспадарчага і культурнага адраджэння нашай Бацькаўшчыны-Беларусі, маюць права і абавязак быць сябрамі Інстытуту і вясьці ў ім згодную працу на культурнай і гаспадарчай ніве.

Улады не дазволілі нам мець свайго т-ва беларускай моладзі „Будучыня“ і гэтым перашкодзілі ў нашых імкненнях да культурнай працы, аднак гэта перашкода з бок польскіх уладаў не павінна нас стрымаць у спаўненьні нашых абавязкаў. Бо праца на ніве культурнага адраджэння нашай Бацькаўшчыны — гэта наш сьвяты абавязак. Затым заклікаем усіх нашых супрацоўнікаў, спаднікаў і чытачоў, а так-жа ўсю беларускую моладзь заклікаць па вёсках Гурткі Бел. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры Працуючы на полі культуры, мы прыслужымся народму і палітычнаму адраджэнню нашай многапакутнай Беларусі.

В.

ГРАМАДЗЯНЕ!

Засноўвайце гурткі Бел. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры!
Выпісвайце статут, інстр. і пачынайце арганізацыйную працу!
Адрас Інстытуту: Вільня, Людвісарская вуліца № кв. 19.

Аб палітычных і грамадзкіх кірунках у мінуўшчыне і сучаснасці.

(Працяг, гл. № 1 „Шлях Моладзі“)

7. Крытычны агляд розных кірункаў.

Гаварылі мы ў цэлым радзе артыкулаў аб розных грамадзкіх і палітычных кірунках. Была гутарка аб монархізьме, аб арыстократызьме, аб дэмакратызьме, аб камунізьме, фашызьме і анархізьме. Прадстаўлялі мы ўсе гэтыя тэорыі, як яны ёсць, не дадаючы ад сябе ніякай крытыкі. Цяпер-жа мы папрабуем іх пакрытыкаваць і паглядзець, які з гэтых кірункаў будзе найлепшы.

Вось-жа перадусім монархізм. Аб монархізьме можна сказаць, што гэта тэорыя ўжо аджыла свой век і цяпер мае мала прыхільнікаў. Яна можа некалі, у часах патрыярхальных, і добрая была, але цяпер, калі кожны імкнецца да большай свабоды і незалежнасці, яна ня можа мець павагі ў людзей. Даўней кароль быў як бацька ў сям'і: ён загадываў, што трэба рабіць, вёў парадак у гаспадарцы, караў непаслушных — словам, правіў сваім „гаспадарствам“. Цяпер зусім ня тое. Тэхніка сян'няшняга жыцця зусім іншая, патрэбы людзкой суспольнасці значна ўзраслі, навука і прамысловасць дайшлі да нябывалай вышыні, аднаму чалавеку абцяць усе дзяржаўныя справы сваім розумам і адпаведна пакіраваць — рэч зусім немагчымая, дык трэба шукаць адпаведных людзей (міністраў), тыя-ж людзі адказны не перад кім іншым, а перад монархам, каторы сам мала разьбіраецца ў дзяржаўных справах — згэтуль ідзе вялікае сапсуцьцё і ў канцы монархія валіцца разам з монархам, ягонымі міністрамі і з усім дваром. Добра, калі яшчэ монарх чалавек геніяльны (напр. Александр Македонскі, Цэзар, Наполеон), але калі здарыцца які вырадак, або дэгенэрат, што тагды? Або калі пачне правіць дэспотычна, патыранску і мучыць людзей? Калі гэта будзе рэспубліка, — то ўзялі, ськінулі і выбралі другога, а пры монархіі гэтага зрабіць законным спосабам ня можна, трэба чакаць сьмерці монарха. А нават калі-б узялі і ськінулі і выбралі другога, то хто ведае, ці сын або ўнук гэтага новага монарха ня будзе горшы за даўнейшага? Такім парадкам монархія мае шмат слабых бакоў, дзеля якіх яна сян'ня ня мае прыхільнікаў. Калі дабавім яшчэ сюды кошты ўтрыманьня каралеўскага двара, усёй каралеўскай радні і прыдворнай арыстокрацыі — дык людзі атрасаюць рукі ад монарха і выбіраюць прэзыдэнта на некалькі гадоў, а монарха ня хочуць.

Тое, што мы казалі аб монархізме, можна было-б датасаваць і да арыстократызму, затым аб арыстократызме тут шырэй гаварыць ня будзем і пяройдзем да дэмократызму.

Дэмократызм, як палітычны кірунак, мае ў сабе шмат дадатніх бакоў і таму высока цэніцца некаторымі людзьмі. Дадатнія бакі дэмократызму будуць такія: роўнасьць усіх грамадзян перад законам і роўнасьць у кіраваньні дзяржавай; свабода арганізацыі, свабода сумленьня і веры, свабода слова і друку; апроч гэтага брацтва ўсіх людзей, якое апіраецца якраз на роўнасьці і свабодзе. Кожны ведае, што бяз роўнасьці і свабоды ня можа быць брацтва. Дык дэмократызм у найвышэйшым сваім разьвіцьці дае тое брацтва, да каторага людзі заўсёды йшлі і каторага так жадаюць.

Аднак поўны дэмократызм можа там толькі існаваць і разьвівацца, дзе грамадзянства падгатоўлена да яго, дзе-ж грамадзянства непадгатоўлена, г. зн. дзе яно нясьведамае і цёмнае, дзе людзі ня знаюць усіх дзяржаўных патрэб і ня знаюць, як кіраваць дзяржавай — там дэмократызм падае. Прыкладам упадку дэмократызму можа быць Расея, Польшча, Гішпанія або Італія, дзе народ быў заўсёды цёмны, непадгатаваны да дэмократызму або самакіраваньня і дзе ўладу захапілі розныя дыктатуры. Прыкладам ізноў сапраўды дэмократычнага жыцьця ёсьць Англія, а асабліва Швайцарыя. Але там народ доўгі час гатовіўся да гэтакага жыцьця, там ня было такой няволі, як па другіх краях і затым там кожны грамадзянін разумеецца на дзяржаўных справах, патрапіць падаць свой голас і гэтакім парадкам адпаведна пакіраваць дзяржаўным жыцьцём. Там ужо ніякі агітатар нічога не паможа — кожны грамадзянін ведае, што рабіць.

Пры малым усьведамленьні і некультурнасьці народу дэмократызм можа прыводзіць людзей нават да бітвы, а гэта тады, калі меншасьць ня хоча паддацца большасьці. Так было ў некаторых парлямантах, так было і ў старадаўным Ноўгарадзе, дзе меншасьць часам выступала проціў большасьці і пачынала сапраўдную бітву. Бітва найчасьцей адбывалася на масьце над ракою Волхаў, куды партыі стараліся ськідаць сваіх праціўнікаў. Да таго даходзіла, што духавенства выходзіла з працэсіяй, каб разьдзяліць і супакоіць звадку.

Да ад'емных бакоў дэмократызму належыць яшчэ і тое, што пры няўсведамленьні народнай масы (дэмосу) дэмократызм часта пераходзіць у охлёкрацыю (улада натоўпу), а натоўпам кіруюць розныя безадказныя крыкуны-агітатары, якія сваім крыкам зьбіваюць народ з толку і прыводзяць да вельмі цяжкіх насьледкаў і руіны краю.

Наагул бяручы, дэмократызм вельмі добрая рэч, але

толькі тады, калі народ усвядомлены і знае, што робіць. На ваш пагляд, у будучыні, калі ўсе людзі будуць разу-мецца на дзяржаўных справах, які іншы кірунак, акрамя дэмакратызму, будзе проста немагчымы, бо ўсе грамадзяне маюць роўнае права падаць свой голас у тых справах, якія іх абходзяць. А калі ўжо хто мае кіраваць дзяржавай, то няхай лепш кіруе народная большасць, чым мела кіраваць меншасць, не гаворачы ўжо аб тым, каб кірвала кучка арыстакратаў ці адзін які чалавек.

А цяпер пераходзім да камунізму.

Камунізм у тэорыі і практыцы мае ў сабе шмат слабых бакоў. Перадусім супольная маемасць і супольная праца. Мы ведаем добра, як людзі абходзяцца з супольным, або інакш кажучы, грамадскім дабром. На такое дабро людзі глядзяць, як на нешта казённае, не шануюць яго, марнуюць і псуюць. Зусім іншыя адносіны да справы ствараюцца тагды, калі гэтая рэч свая, тагды чалавек зусім інакш адносіцца да яе, шануе яе і цэніць. У фабрыцы, дзе стаяць няжывыя машыны, каторыя не патрабуюць такога дагляду, як жывыя стварэнні, яшчэ поўбяды, але ў камуністычным двары (камуне ці колектыве) справа выглядае зусім інакш: там жывыя стварэнні патрабуюць лепшага дагляду. Дык няма нічога дзіўнага, што ў савецкіх камунах здыхаюць коні, каровы, свінні і г. д., — без належнага дагляду скаціна жыць ня можа. У панскім двары глядзеў за парадкам пан або аканом; калі парабак рабіў неакуратна, выкідалі яго вон, а ў камуне ці колектыве — ўсе гаспадары, — дык няма каму і за парадкам глядзець; а калі паставяць камісара-эканома, каб ён загадываў і камандаваў, то ці варта было рабіць рэвалюцыю, каб варочацца да эканомскага бізуна? І усёж-такі пад бізуном ня тая праца, што на сваёй ральлі! І як часам „добра“ живецца ў двары, а ўсёж-такі кожны парабак хоча кінуць службу і здабыць сваю гаспадарку і быць вольным!

Яшчэ ад'ёмны бок камунізму — гэта дыктатура. Дыктатура, наагул бяручы, не ўзгадоўвае народу, а прывучае яго да рабства і пасыўнасці, гэтак дзеецца ня толькі ў Саветах, але ўсюды, дзе пануе дыктатура. Народ прывыкае, што за яго нехта думае і кіруе і становіцца стадам бараноў, каторых можна гнаць, куды хочаш. Гэтак дзеецца ўсюды, а асабліва ў Расеі, дзе даўней была дыктатура царская, цяпер камуністычная, а народ як быў, так і цяпер астаецца адсунуты ад улады. Урэшце дыктатура і сіла ня маюць дадатняга ўзгадаваўчага значэння: яны не ўзгадоўваюць народу, але прыводзяць да яшчэ большага зьвярэння, бо зьвярэе той, каторы б'е, і зьвярэе той, каторага б'юць, — гэтакім чынам чалавецтва варочаецца да стану дзікасці.

Вельмі ад'ёмным баком камунізму ёсць так-жа прасьлед кожнай рэлігіі, а асабліва хрысьціянства. На наш погляд у рэлігійных справах павінна быць поўная свабода, як хто хоча, так няхай верыць, тымчасам пры камунізьме гэтай свабоды няма. Камуністы вымагаюць поўнага бязьверра, веручых людзей ня толькі выкідаюць з партыі, але нават не даюць работы, чым наражаюць на галодную сьмерць. Гэтакі рэлігійны прасьлед не павінен мець месца ў 20 стагодзьдзі.

Ізноў нядобрай справай у камунізьме ёсць расхістанасьць сямейнага жыцьця. Шлюб — калі хочаш, развод — ізноў калі хочаш, ну, а што з дзяцьмі? Тыя, што бывалі ў Расеі, расказваюць, што найгоршым злом тамака цяпер ёсць бездаглядныя дзеці. Гэта ёсць як-бы малыя бандыты, пасярод якіх шырыцца ўсялякая распуста і зараза. Няма для іх ніякай сьвятасьці, няма паняцьця аб справядлівасьці, растуць, як дзікары ў лесе, — а гэта ўсё высьледкі свабоднага сямейнага жыцьця. Апроч гэтага камуністы руйнуюць ідэалізм моладзі ў так зв. „камсамоле“, зьмхваючы моладзь да распуснага жыцьця, што практычавалася нават у віленскім камсамоле за часоў „Грамады“ і „Змаганьня“, калі прымушалі хрысьціянскіх дзяўчат-камсамолак жыць з камсамольцамі-жыдамі...

Такім парадкам камунізм ня прыносе шчасьця чалавечтву, не вядзе да вышэйшых ідэалаў, не дае свабоды, роўнасьці і брацтва, а нясе толькі беспарыўны зьдэк партыйнай меншасьці над народамі і руйнуе здаровую народную душу.

А што сказаць аб фашызьме? Бадай тое самае, што і аб камунізьме. Як там, так і тут, — дыктатура і бізун а ўсякі ведае, што пад бізуном дзічэе ня толькі скаціна, але і чалавек.

А што аб анархізьме? Анархізм — гэта няжыцьцёвая тэорыя. Яна вельмі ідэалізуе чалавека і хоча для яго надта вялікай свабоды. Чалавек не такі добры, як вучыць ідэйныя анархісты, чалавек бывае часам горшы за зьвяра. Пры анархізьме было-б вельмі добра для бандытаў і ўсялякіх прайдзісьветаў, якія толькі глядзяць, кабдзё што ўкрасьці. Пры цяперашнім саісуцьці нават часам патрэбна сільная ўлада, якая-б навяла парадак у краі і вывела рознае зло. Так што анархізм ня прыймаецца паміж людзьмі і мала мае прыхільнікаў. Дый урэшце анархізм, таксама як камунізм, стаіць за супольнасьць маемасьці і працы.

Які-ж з усіх гэтых кірункаў найлепшы? Наваш пагляд — найлепшы дэмократызм: ён нясе чалавеку ўсё тое, што наймілейшае яго сэрцу: роўнасьць, свабода і брацтва. Пры дэмократызме няма ні пануючага, ні паднага, ні цара, ні раба, ні мужыкоў, ні шляхты, але ўсё роўны

Кожны спаўняе свой абавязак, мае адзінакавае права ў кіраванні дзяржавай, кожны можа быць урадаўцам, а нават прэзідэнтам, перад кожным чалавекам адкрыта дарога да ўсіх годнасьцяў у дзяржаве. Прэзідэнт у сапраўды дэмакратычнай рэспубліцы — гэта толькі першы грамадзянін паміж роўнымі грамадзянамі. Ён ня мае ніякіх асаблівых правоў, а толькі стаіць на чале ўсяго народу, як выбраны старшыня на чале свае воласьці.

Але яшчэ раз паўтараем, што каб дайсьці да гэтакага дэмакратызму, трэба вялікага народнага ўсьведамленьня. Трэба, каб кожны грамадзянін разумеўся на палітыцы, ведаў, што карысна для народу, а што некарысна, трэба, каб рупіўся аб свой народ і стаяў за яго, — тагды толькі дэмакратызм стане на моцныя ногі, калі кожны грамадзянін будзе сьведамы сваіх правоў і абавязкаў.

А да гэтага ўсьведамленьня павінен вясці свой народ кожны грамадзянін, які ўжо сам усьведаміўся і ведае, як пакіравацца ў палітычным жыцьці. Да гэтага ўсьведамленьня і мы павінны ісьці, бо гэта наш сьвяты абавязак перад народам і ўсім чалавецтвам.

* * *

Як-жа выглядаюць усе гэтыя кірункі паміж беларускім грамадзянствам у Зах. Беларусі?

Аб монархізьме ня чуваць бадай зусім, толькі можа дзе-ня-дзе старыкі ўспамінаюць цара Мікалая; аб арыстакратызьме тое самае; што да дэмакратызму, то на грунце дэмакратычным стаіць Беларускі Нацыянальны Камітэт (тры партыі: Б. Хр. Дэмакратыя, Сялянскі Саюз і Правасл. Дэм. Аб'яднаньне), да камунізму імкнулася даўнейшая „Грамада“ і потым „Змаганьне“; фашыстаў і анархістаў бадай што ня чуваць, на грунце беларускім яны не праяўляюць ніякай дзейнасьці.

Наагул беларусы ў працягу гісторыі і ў цяперашнім часе большую мелі склоннасьць лучыцца з дужымі, чужымі сіламі і кірункамі, а ня мелі адвагі і ахвоты тварыць свае сілы, свайго кірунку — і гэты нахіл беларускай народнай душы мы ўважаем за прычыну ўсіх гістарычных няшчасьцяў нашага народу.

Бо прылучыўшыся да чужой сілы, трэба быць падданым гэтай сіле... А стварыўшы свой кірунак, чалавек шукае лепшай долі не для каго іншага, а для сябе.

Ваг.

ПАПРАЎКА. У прошлым (1) нумары „Ш. М.“ у артыкуле аб анархізьме, зараз на пачатку артыкулу, дзе тлумачыцца значэньне слова анархізм, праз карэктарскі недагляд надрукавана „бязладзьдзе“, а трэба, каб было „бязуладзьдзе“.

2) Адкуль жыцьцё на зямлі.

Другія вучоныя, уважаючы, што жыцьцё ёсьць вечнае і непарыўнае, ня шукаюць яго паходжаньня, а толькі зас-танаўліваюцца над тым, як зародкі жывых арганізмаў рас-сеяліся па ўсім сьвеце, а перадусім, як яны перанасіліся з ад-ной плянеты на другую. І так нямецкі вучоны Ріхтэр падаець у 1865 г. тэорыю космозоідаў. Паводле яго ў прасто-рах міжплянэтарных кружаць стала абломкі нябесных целаў якія, спадаючы на другія плянеты, могуць перанасіць туды на сябе ўсялякія зародкі. Адгэтуль-б тут вялікую ролю мэтэорыты.

Крытыка аднак ня можа з гэтым поглядам згадзіцца. Усе кружачыя ў усесьвеце абломкі целаў, як і самі мэтэоры-ты, ёсьць паходжаньня няведамага: могуць быць гэта час-ткі камэт, часткі рассыпаўшыхся зор, а мо' — што ёсьць найбольш падобным да праўды, — мэтэорыты ёсьць куска-мі лавін вулканаў, выбухаючых на другіх плянэтах. Такім чынам бачым, што паходжаньне мэтэорытаў палучана ёсьць з высокай тэмпературай, якая забіваець жыцьцё. Маглі-б, што праўда, зародкі арганізмаў у царозе натрапіць на мэ-тэорыт ці абломак, калі ён астыў, але ізноў вядома, што такое спадаючае цела, як толькі ўлятае ў атмасфэру зямлі, то, разразаючы густыню паветра, разаграваецца да нес-кулькі тысяч градусаў гарачыні. Адгэтуль ясна, што гэтай дарогай жыцьцё на зямлю, ані на другую якую плянэту, дастацца не магло.

У вапошніх гадох прошлага стагодзьдзя другі вучоны нямецкі Сванте Арргэніус падаў тэорыю панспэрміі— усюднага рассяваньня зародкаў пры помачы цісьненьня сьвятла, бо ведама з фізыкі, што сьвятло — яго прамень-ні — выказывае гэтакую сілу, а ў асаблівасьці: на часткі матэрыі не перавышаючыя вялічыней 0,00016 мм.

І такім чынам зародак паводле Арргэніуса могбы за 20 дней прыбыць з Марса на зямлю, а за 14 месяцаў з Нэ-птуна на зямлю. Першая, як найбліжэйшая да зямлі пля-нэта, лічыць каля 48.000.000 км. ад яе, а другая, найдалейшая плянэта, лічыць каля 4.343.000.000 км. Час перанасеньня зародкаў ёсьць адпаведны, гэта значыць, што жыцьцё праз гэты час не павінна было загінуць, бо нпр. пшаніца пасья 250 гадоў можа ўсходзіць і расьце, а ў гробах рымскіх знаходзілі жывыя бактэрыі з прад 1800 гадоў. Знайшоўшы былі таксама розныя бактэрыяльныя зародкі ў трубе сібір-скага, ужо вымершага, зьвяра мамута.

Пры гэтым трэба помніць такжа, што рассеіваліся толь-кі маленькія зародкі, якія маглі перанясці ніскую, бо ка-ля — 220 градусаў тэмпературы і сухату. А'демнай аднак

стараной гэтае тэорыі ёсць тое, што зародкам такім вельмі трудна было-б зваліцца на зямлю дзеля вятроў, узноўжа праменьні Бэквэрэля*), як і іншыя, напр. сонца, забіваюць такія бактэрыяльныя зародкі, а ў скрайным выпадку магло-б гэтых зародкаў астацца надта мала. Найгалаўнейшае тут аднак ёсць тое, што бактэрыі, якія амаль выключна маглі толькі гэтай дарогай на зямлю дастацца,—гэта ёсць „спэцыялісты“ у якімсь адным кірунку. Ня ёсць пры тым гэта група ані найстарэйшая, ані найпрасцей збудаваная. Выказвае яна пры гэтым вельмі сталыя прыметы і пры найбольшым нацягваньні ня ўдасца з гэтае групы вывесці радаводу ўсіх жывых твораў.

Наагул бяручы, заглядацца на зьявішча жыцця, як на нешта вечнае, ня можна, бо мы відзім, як штодзень паўстаець жыццё — родзяцца новыя творы, — пры гэтым быў такі час, калі жыццё на зямлі дзеля высокай тэмпературы было немагчымае. Жыццё павінна было калісь нейкім чынам паўстаць.

Я. Малецкі.

Літэратурны адзел.

ШЛЯХАМ ПАКУТЫ...

Сколькі нядолі ў жыцці векавечным
Ты ўсё нясеш Беларус!
Шляхам пакуты, адвечна цярністым —
Поруч з табою прымус!

Ціха, бяз жалю, бяз сыкаў і стогну
З горам і крыўдай жывеш —
Вечна замучаны, вечна зняважаны
Крыж ты свой цяжкі нясеш!

Шлях твой крывавіцца, сьцежкі спываюцца—
З поту крыніцы цякуць...

Вочы упалыя ў сьвеце мяняюцца
І нікнуць... Стагодзьдзі бягуць!

Ціха, пад берамам... распач пакорная
Часам спывае з вуснаў,
І жорстка балюча сталі халоднае
Клямры сьціскаюцца йзноў!

Мік. Нядоля.

ВОЧЫ МЕСТА.

Калі ймгла разгорне свае крыльлі
І атуліць вуліцаў далеч...
Загараюцца на цёмным небасхіле
Твае вочы тысячамі сьвеч...

*) Праменьні мэталічнага ўрану, няпрямстныя для вока, а якія між іншым можна выказаць клішай фатаграфічнай.

Ў тратуарах — люстрах — зьліткі ценяў...
 І зіхцяць д'ямэнты воску-сьлэз...
 Ў твае вочы лятуценна і маленна
 Я заглядзеўся, шукаючы свой лёс...

Заклікае радыё на спацыр,
 А у сэрцы — радасная ціш...
 Ты-ж вачыма — мірыядам пацерак —
 У тумане рожавым гарыш...
 1930

Хв. Ільяшэвіч.

НАД ДЗЬВІНОЙ.

Над ракою, над Дзьвіною Не бяжы так сіня хвалка
 Ліпа пахілілась, Ў мора, — не бяжы!
 Да яе пня галавою А ты там пад ліпай Галак
 Дзяўчо прытулілась. Не маркоцься, ня тужы.

Ой, ня вернуцца больш хвалі,
 Што у даль ўплылі.
 Не пачуе твайго жалю
 Мілы, што ў зямлі.

Б. Клепні.

Тапіцэр.

Будова вялікага дому пасувалася шпарка даанца. Муляры даўно кончылі сьцены, толькі цяпер крылі рыльшчыкі, пячнікі кончылі печы, сталяры ставілі вокны — дзьверы. Ад рана да ночы чутны быў стук малатоў і катбляхі, крык майстроў на падношчыкаў. Фурманкі тывозілі рознае сьмяцьцё — груз, то прывозілі дошкі, дэрглы, кафлі. Работа ішла спраўна і хутка, відаць, што домаасьнік меў досыць грошы.

Ён рэдка калі і паказываўся. Казалі, што ён ня любіў чорнарабочых людзей, ня любіў іх мовы, жартаў, сьмеху і... поту. Калі здаралася яму быць пры будове, то ён курываў цыгару і не прагаварыў, акрамя свайго прыкашча, да нікога ані слова. За яго тут спраўляліся і даглядалі сяго добра платныя тэхнікі, бугальтары і рознага роду лугі. Праца ішла спраўна, ня спынялася і праз зіму. Гэта будавалася вільля для дырэктара банку. Ён ня даўна капіўся і строіў на лета для сябе на прыгожым берагу рэкі далёка за месцам вільлю — летнішча. Яна — павінна ба ка-нечна гатова быць на лета.

Пакуль сталяры, пячнікі канчалі дом, у гарэ, як толькі зышоў сьнег, ужо капалі зямлю агароднікраводзілі роўненькія сьцежкі, рабілі градкі, кломбікі адзілі кусты, дрэўцы — працавала там шмат людзей. Дзячы здалёку, здавалася, што нейкія мурашкі там капашча, — розьніца толькі была ў тым, што сапраўдныя мурашкі робяць заўсёды дом для сябе, а гэтыя — будавалі для двух асоб: дырэктара і ягонай жонкі — і за сваю работу рымлі-

валі плату і мусілі жыць гдзесь у чужых дамох, бо збудаваць бадай малую хатку яны ня мелі на чым і ня мелі за што.

Прыгожы, цёплы веснавы дзень. З тэрасы і балькону вільлі дырэктара—цудоўная відаль. Далёка відаць, як серабрыстым пералівам, прабіраючыся праз зялёныя нівы, лясы, сенажаці, істужкай плывець рэчка. На другой старане рэчкі, гдзесь далёка, відаць праз сіняватую дымку белы, з чырвонай вежай, касьцёл.

Недалёкі прыгорак, пакрыты маладым сасьняком, даваў прыемны смалісты запах. Пах гэты прыносіў сюды лёгкі ветрык, чуць-чуць калыхаючы красачкі на клёмбах і кустох. На ўсё гэта кідала свае залатыя касулькі сонца, то хаваючыся, то выглядаючы спаміж белых, пушыстых хмарах.

На лаўцы, недалёка ад брамы, сядзела двое людзей: тапіцэр — дэкаратар — і ягоная жонка, прынёсшая яму абед. Чарнявы, малады яшчэ мужчына, з худым сухім тварам, з жыва бегаючымі вачыма, рабіў уражаньне нэрвовага і хворага чалавека. Ён еў нешта з гаршчочка закусываючы сухім чорным хлебам. Маладая, убога, аднак чыста адветая жанчына, сумна паглядала сваімі вялікімі чорнымі вачыма на мужа. Балючы неспакой маляваўся на яе твары, калі муж доўга і сумна кашляў.

— Мацей — прагаварыла яна з пачуцьцём — табе мусіць горай.

— Эх не нічога, пройдзе, — адказаў жыва муж.

Сёньня мусіць троха лішне змучыўся, а прытым выбіваў дываны, трохкі наглытаўся пылу.

— Ці скоро работу тут скончыш?

— Мушу сёньня, бо бачыш, прыедзе п. дырэктар з жонкай і ўсё мусіць быць гатова — асталася мне завеціць толькі парт'еры.

А што прыдзеца пасья рабіць, жанчына ўжо ня пыталася, дый баялася пытаць, бо ведала, што муж працы больш ня мае, а калі-б яе і меў, ня ведама, ці мог-бы працаваць, — яму дохтар раіў канешне адпачыць трохкі на вёсцы і добра есьці. Ведала яна добра, што гэта споўніць немагчыма, што муж пасья працы верніцца да вільготнай сутэрэны, што ежы лепшай купіць ня будзе за што, што заробленыя грошы даўно пашлі на лякарства, а гэтыя, што сянья дастане, пойдучь за кватэру і гэтых „што“ набралася надта многа. Яна не магла з сваімі думкамі падзяліцца з мужам. У яе вялікіх вачах закруціліся сьлёзы. Яна як мага іх праглынула і стараючыся надаць голасу спакой ціха запыталася:

— Мусіць позна сёньня прыдзеш да хаты?

— Хіба што так, бо як пані прыедзе, то можа прыдзеца штонебудзь паправіць, а можа і перарабіць.

— Падыйсьці мо' па цябе?

— Будзь спакойна, сам прыду.

Фратэршчыкі (націральнікі падлог) даўно ўжо выглядазілі падлогі, аж блішчэлі; абразы, дарагія абабітыя шоўкам мэблі занялі сваё месца, ад столі аж да падлогі зьвісали дарагія парт'еры. Сымэтрычна была расстаўлена розная мілая, але хватаючая за вочы, дробязь жырандолі і люстры адбівалі дарагую абстаноўку.

Гледзячы на ўсё гэта, здавалася, што тут жылі людзі ўжо даўным даўно. Тапіцэр ужо скончыў работу, ён заботліва кідае сваё вока на ўсё, — сочыць яшчэ недакладнасцям — прабуе падняць шторы, ралеты; там падвяза — там расправе фалды парт'ер. Пачуўшы за сабою ціхія шагі і шэпест ядвабных шат, ён быстра абярнуўся і пакланіўся. — Перад ім стаяла пані дырэктарова, абапёршыся аб руку мужа. Яна, прылажыўшы да вачэй свае ў залатой аправе акуляры пытливым вокам аглядала пакоі.

— Mon cher! (мой дарагі) — зьвярнулася яна да мужа, прыкажы тапіцэру гэта напавіць, мне здаецца, што парт'ера за шмат зморшчана.

Пані пры тым моршчыла свой востранькі носок.

Тапіцэр, як акрабат, па драбінках — то ўзлазе, то злазе, папраўляе, падвязае, то апушчае: капрыс пані так кажа па некалькі разоў адно і тое папраўляць, хаця канчалася тым, што парт'ера прымала свой першы выгляд. Тапіцэр спацеў, змучыўся — рабоце здаецца і канца ня будзе.

— Mon cher, ты-бы павінен быў узяць спрытнейшага тапіцэра.

Словы гэтыя адбіраюць тапіцэру апошнія сілы, яны адначасна адбіраюць яму надзею дастаць які-колечы надатак за работу і падзяку, на што ён рахаваў.

— Калі будзе яшчэ што ня так, заўтра па Вас падашлём — кажа дырэктар.

Работа здана, рашчот — кідай работнік пакой, падзякі ніякай — заплачана, чаго больш, — ідзі . . .

На панадворку прыпомніў тапіцэр, што забыўся сваіх шчыпцаў там гдзесь у будуары (жаночы пакой) пані. Ён хутка праз ганак, ціха па дыванох па іх бяжыць...

— Mon cher! прыкажы гэтаму хаму, каб ён тут больш ня швэндаўся, — закрычала пані.

— Чаго пан без пазваленьня сюды ўвайшоў? — пытае дырэктар сканфужанага тапіцэра.

— Фу, якое хамства!

Тапіцэр ня ведаў, што сюды без пазваленьня больш яму ўхацзіць ня можна, бо-ж яго работа кончаня. Ён толькі знаў і добра ведаў тое, што каб жыў нат сотні год, працаваў цэлы гэты доўгі век і так зарабляў, як цяпер, то за гэтыя сотні гадоў ён гэтулькі не зарабіў-бы, каб мог збудаваць сабе гэтакі дом...

Ня ведаў ён яшчэ і гэтага, што ня толькі сотні гадоў, а і гэтага году ён ужо не пражыве — гэта была апошняя праца ў ягоным жыцці...

І. Быліна.

Вольная Трыбуна.**Адказы і ўвагі на пытаньне: Якімі літарамі маємо друкаваць „Шл. Моладзі“.**

Зьмяшчаючы адказы і ўвагі ў справе так важнага пытаньня, якімі літарамі маємо друкаваць „Шлях Моладзі“, паважаным аўтарам даем поўную свабоду выказваць іх думкі. РЭДАКЦЫЯ.

III.

Прачытаўшы № 13 (23) „Шляху Моладзі“ за м-ц сьнежань, у якім Рэдакцыя зварочваецца да чытачоў сваіх з пытаньнем, якімі літарамі друкаваць „Шл. М.“, гэтым адказваю, што на мой погляд трэба было-б друкаваць гэту часопісь абавязкава лацінкай, бо цяперашняя моладзь, вучачыся ў польскіх школах умее чытаць толькі лацінкай. У нашым Гуртку Бел. Інстытуту Г. і К. у Будславе мала асоб умеюць чытаць гражданкай, за выняткам тых, хто вучыўся ў старых расейскіх школах, або хто цяпер вучыцца ў бел. гімназіі.

Б. Бабарыка, 30 г., земляроб, каталік.

IV.

Мая сымпатыя скланяецца да кірыліцы, аднак патрэбы практычныя дамагаюцца нечага пасярэдняга. Калі часопісь мае быць друкавана выключна адным альфабэтам, то перавага асталася-б на старане кірыліцы, хоцьбы з тэй прычыны, што яна мае за сабою паважную гісторыю і ёй карыстаецца большая часць беларускага народу, паміма таго, што ў Зах. Беларусі — Беларусы як каталікі — так і праваслаўныя пазбаўлены магчымасьці вучэньня дзяцей кірыліцы.

Друкаваць абодвымі літарамі — сьведчыла-б аб так пажаданым імкненьні скасаваньня фатальнага падзелу палітычнага і рэлігійнага нашай Бацькаўшчыны і аб сіле жыццёвай народнага духа.

Аўгень Анісько, каталік, з Друі.

V.

Добра было-б, каб „Шлях Моладзі“ і надалей друкаваўся гражданкай, але трэба нам падумаць і аб будучай нашай моладзі. Школаў нашых беларускіх мала ёсьць, а моладзь наша вучыцца ў польскіх школах, так што мала хто ўмее чытаць гражданкай; трэба друкаваць троха і лацінкай. Я раджу друкаваць „Шл. М.“ гражданкай і лацінкай разам у адным нумары дзеля таго, каб наша моладзь пры лацінцы прывучалася чытаць і гражданкай, бо ад гражданкі адрачыся мы ня можам.

М. Казакевіч, 19 г., праваслаўны, з Стаўпечыны.

VI.

На пытаньне, „Якімі літарамі мае быць друкаваны „Шл. Мол.“, падаём наступную прапазыцыю Маладэчаншчыны.

Дзеля таго, што на вёсках адны ня знаюць гражданкі, а другія лацінкі, то „Шл. Мол.“ павінен друкавацца адначасова двума шрыфтамі, а праз гэта, кожны супрацоўнік будзе змушаны тасавацца да мяйсцовых умоў, пішучы свае творы кірыліцай ці лацінкай.

- Падалі: 1. П. Асіповіч, праваслаўны, 20 г.
2. Ю. Сяргіевіч, праваслаўны, 20 г.

VII.

Да нашых ваколіц найлепш падыходзіла-б, каб часопісь „Шл. Мол.“ друкавалася, калі ўжо не лацінкай выключна, дык прынамсі хоць лацінкай і гражданкай разам у вадным нумары. Гэта затым, што сучасная моладзь вучыцца выключна ў польскіх школах на лацінцы і з гражданкай сусім не знаёма. Што датыча старэйшых, дык яны, праўда, за часоў расейскіх вучыліся ў расейскіх школах гражданкай, але яны становяць заўсім нязначны процант і прытым яны як каталікі, даволі знаёмы з лацінкай, як з абэцэдайякой навучаліся з практык сваей рэлігіі. Дык друкаваць „Шл.“ калі не выключна лацінкай, дык і лацінкай і гражданкай.

У. Кондрат, каталік з Браслаўшчыны.

VIII.

„Шл. Мол.“ трэба друкаваць толькі гражданкай, а пер, у сучасныя часы нашага жыцця, уся моладзь, з уўшы ад 20 г., выключна і старэйшая, дзякуючы ўплывам расейшчыны чытае толькі гражданкаю. Праўда моладзь да 20 гадоў, у польскай школе пазнае толькі лацінку, але на гэтым не павінны зважаць: калі чалавек ня ведае дарогі, то спяе, — калі хто захоча навучыцца гражданкі, то навучыцца.

Я. В. Сіняк, з Слонімшчыны.

IX.

Маім жаданьнем было-б, каб „Ш. М.“ друкаваўся гражданкай выключна. Дзеля таго, што шмат людзей старэйшых могуць карыстаць з гэтага мясечніка, калі ён будзе друкаваны гражданкай выключна. Калі „Ш. М.“ будзе друкаваны лацінкай, то большая часць чытачоў адпадзе з прыны незнаёмства з лацінкай.

А. Зайко, 16 г., кат. усходн. абр. з Наваградны.

УВАГА! Грамадзяне, хто прышле падпіску на „Шлях Моладзі“ за год — 2 зл., можа атрымаць за 40 гр. адрывы беларускі календар выд. Т-ва „Культура“ і кішанёвы календарык „Ш. М.“ на 1931 г., або за 1 зл. календар кніжку „Рольнік“ і той-жа календарык „Ш. М. на 31 г.

Лісты.

НЕ ДАЮЦЬ ДАЗВОЛУ НА ВЕЧАРЫНУ.

в. Маркава, Маладэчанскага пав. У тым часе, як у нашай вёсцы адбываецца фэст, г. зн. 14.1 с. г., моладзь наша хацела зладзіць спэктакль-вечарыну. Каб атрымаць дазвол на яе, загадзя была зложена адумысловая заява ў Староства, а так-жа выбрана адумысловага прадстаўніка, які меў старацца атрымаць дазвол.

Спачатку ў Старостве абяцалі нам даць дазвол, але калі было ўсё прыгатавана, дык у апошні дзень атрымалі мы забараняючы загад з прычыны недахопу фармальнасцяў. Пасьля гэтага выслалі мы двух дэлегатаў ужо з фармальнасцямі, просячы дазволу на 19.1, аднак нічога не памагло, адно паганялі з пакоя ў пакой і адправілі з нічым.

Вось дзе справядлівасьць і добрыя адносіны да беларускае культурнае і нацыянальнае працы, аб якіх цяпер шмат гавораць палякі.

Асіповіцкі.

УТРАКВІСТЫЧНЫЯ ШКОЛЫ.

Палачаны, Маладэчанскага пав. Жыхары нашае гміны, дбаючы аб лёсе сваіх дзяцей, складалі ў 1927 і 1928 г. у Інспектара школьных дэкларацыі, просячы, каб урад адчыніў беларускія школы. Замест аднак школ чыста беларускіх, атрымалі толькі ўтраквістычныя. І так у в. Літве і Гарадзілаве маемо ўтраквістычныя школы.

У школах гэтых аднак па беларуску бадай нічагусенька ня вучаць. Вучыццалі, якія вучаць у гэтых школах, паходзяць пераважна з цэнтральнае Польшчы і пабеларуску мала разумеюць.

Праўда, што вучылі ў іх і вучыццалі з Беларусі, — але былі гэта вырадкі і свае беларускасьці стыдаліся, толькі адзін з іх К. Кісель адважыўся неяк навучыць дзяцей адну беларускую песьню „Нёман“, якую цяпер уся наша моладзь пяе.

Малады.

ІДЗЕ ДА ЛЕПШАГА.

в. Гаравы, з. Карчы і Пабержані, Браслаўскага пав. Паміма ўсякіх няспрыяючых варункаў, моладзь наша, можна сказаць, ідзе да лепшага. Сталася яна культурнейшай, сьвятлейшай і сьведамейшай. Моладзь наша з кожным днём больш цікавіцца сваімі газэтамі, літэратурай. Песьня родная грыміць усюды, — на зборках, вечарынках, забавах. Думаець нават заляжыць гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культ.

Не пакінем песьні роднай,

Беларусі не зрачомся, —

Бо мы яе моцна любім —

Мы памерць за яе гатовы

Карчоўскі.

Броніва

З беларускага жыцця.

САМАГУБСТВА ПРАФ. ІГНАТОЎСКАГА І Я КУПАЛЫ. 18-га г. м. праняслася вестка, якая сумам спавівае сэрца кожнага Беларуса. Вось-жа ў Менску ў турме скончыў з сабой самагубствам вялікі беларускі вучоны б. прэзідэнт Беларускай Менскай Акадэміі Навук прафэсар Ігнатоўскі і цяжка сябе раніў найвялікшы беларускі паэт Янка Купала. Зрабілі яны гэта з прычыны нябывалага зьдзеку камуністаў над імі за іх беларускія народныя імкненьні. Беларускі народ павінен добра сабе запамятаваць гэта.

Арышт Б. Тарашкевіча. 6 г. м. у Тчэве ў цягніку на станцыі польская паліцыя арыштавала Б. Тарашкевіча, які пераяжджаў з Гданску ў С.С.С.Р. Тарашкевіч быў быццам вызваны Камінтэрнам у Маскву. Пры ім знайдзена быццам многа дакумантаў, паміж іншымі сьпіс з характэрыстыкай ўсіх актыўнейшых беларусаў у Польшчы.

З Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры. 8 г. м. адбылося паседжаньне Рады Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры, у часе якога паміж іншымі важнымі справамі адбыліся перавыбары Цэнтральнага Ураду і Рэвізыйнай Камісіі. У склад новага Ураду: ўвайшлі як старшыня—Кс В. Гадлеўскі як віцэ-старшыня — б. сэн. Багдановіч і інж. Ад. Клімовіч, скарбнік—Кс. Ад. Станкевіч, сэкратар—М. Пецюкевіч і сябры ўраду: пасол Ф. Ярэміч і рэд. Я. Пазьняк. У склад Рэвізыйнае Камісіі ўвайшлі інж. Л. Дубейкаўскі, абсол. мэдыцыны Т. Кувіцкі і Я. Найдзюк. На паседжаньні гэтым уложаны плян дзейнасьці на наступаючы год.

СЯБРЫ РЭДАКЦЫЙНАЙ КАЛЕГІІ:

Язэп Найдзюк, Ізабэля Тумаіш і Альфонс Шутовіч

Рэдактар Мар'ян Пяцюкевіч. Выдавец Янка Багдановіч

— 1 г. м. адбыўся агульны Сход Віленскага Гуртка Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры, падчас якога гурток гэны павышаны Цэнтр. Урадам у годнасьць Аддзелу Інстытуту, і перавыбраны ўрад. Усклад новага ўраду увайшлі: Івж. А. Клімовіч—старшыня, А. Яцына і Я. Малецк—віцэ-старшыні, Я. Пешка — сакрэтэр, Я. Найдзюк — скарбнік, рэд. Я. Паэньняк і Із. Тумаш — кандыдаты. Новы ўрад за кароткі ўжо час зладзіў незальк сяброўскіх вечарынак і запусы.

15 я ўгодкі сьмерці Цёткі. Сёлега ў м.цы лютым мінула 15 гадоў ад сьмерці беларускай паэткі Цёткі. З прычыны браку месца ў гэтым нумары, шырэй напішам аб ёй у наступным нумары.

Бел. Нац. Камітэт. 1 г. м. адбылося паседжаньне Бел. Нац. К-ту на якім было абгаворана сучаснае палажэньне беларускага народу і прыняты адпаведныя рэзалюцыі. Рэзалюцыі гэтыя былі надрукаваны у „Беларускай Крыніцы“ № 4, за якія адміністрацыйныя ўлады той нумар гэтай газэты сканфіскавалі.

22.ІІ. адбылося паседжаньня тагож К-ту, на якім прыняты пратэст проціў прасьпедаў бальшавікамі беларусаў, якія давялі праф. Ігнатоўскага і Я. Купалу да самагубства.

З украінскага жыцьця.

50-льцьце „Рідной Школы“. У гэтым годзе мінае 50 гадоў ад паўстаньня ўкраінскае культурна-асьветнае арганізацыі „Рідна Школа.“

З літоўскага жыцьця.

13-я ўгодкі Абвешчаньня Незалежнасьці Літвы. 16 г. м. усё літоўскае грамадзянства ўрачыста сьвяткавала 13-я ўгодкі Абвешчаньня Незалежнасьці Літвы. У Вільні з гэтае прычыны ў салі „Апольлэ“ была наладжана акадэмія, у часе якой прамаўляў старшыня Віл. Літ. Тым. К-ту гр. Сташыс. Ад беларусаў віталі літвіноў—старшыня Бел. Нац. К-ту б. сэн. Багдановіч, ад бел. студэнтаў Я. Шутовіч, ад украінскіх студэнтаў студ. Крахмалюк.

З Польшчы.

СОЙМ ПРЫНЯЎ БУДЖЭТ на выдаткі 2,857,999.797 і на даход 2,857,711.474, нічога ня прызнаўшы на беларускія справы.

МОВА ГАЛУВКІ. У часе бюджэтнай дыскусіі ў Сойме выступаў пасол Голувко з урадавага клюбу Б.Б., які ў прамове сваей гаварыў, што беларусам у Польшчы вельмі добра жывецца. Дай Божа, каб яму і яго таварышам так добра жылося!

З заганіцы.

— У ФРАНЦЫІ ў хуткім часе маюць адбыцца выбары новага прэзыдэнта французскай рэспублікі. Паводле вестак найбольш шансаў заняць гэтае месца мае Брыян, даўгалетні і сучасны міністар заганічных спраў.

— У ФІНЛЯНДЫІ адбыліся выбары новага прэзыдэнта. Выбраным аказаўся кандыдат лапаўцаў (фінляндзкіх нацыяналістаў) Свінхувуд.

— У НЯМЕЧЧЫНЕ ня зусім спакойна. Гітляроўцы, нямецкія фашысты, прыгатаўляюцца быццам да рэвалюцыі, мэтай якой будзе забраньне ўлады ў свае рукі. Апошнім часам збайкатавалі яны нямецкі Сойм.

— У ГІШПАНИІ рэвалюцыя, але нібыто ўжо заціхае, бо кароль гішпанскі Альфонс XIII згадзіўся агранічыць да пэўнай меры свае правы і мае склікаць Народнае Сабраньне (Сойм), а так-жа новы ўрад паверыў для стварэньня аднаму з павядыроў апазыцыі.

Усячына.

160 ПРАТЭСТАЎ. У Найвышэйшы Суд у Варшаве зложена 160 пратэстаў проціў апошніх выбараў у Сойм і Сэнат.

345,295 АСОБ БЕЗРАБОТНЫХ. 31.1. с. г. у Польшчы налічалася 345,295 асоб безработных. Безработца і далей павялічаецца.

ПАВЕСІЛІ 28 ЧАЛАВЕК. У Турцыі Суд засудзіў 28 чалавек за проціў-урадавы заговор на кару сьмерці праз павешаньне. Прыговор выканана 4 г. м.

БАЛЬШАВІКІ УВАРУЖАЮЦА. Англійскія аружныя фабрыкі за апошнія 16 месяцаў прадалі для СССР аружжа на 500.000 фунтаў штэрлінгаў.

ПЕРАВОЗЯЦЬ ЗОЛАТА. Апошнім часам бальшавікі выслалі тры транспарты, па некалькі сот кілёграмаў золата ў Нямеччыну.

ВЯЛІКАЯ ЖАЛЕЗНАДАРОЖНАЯ КАТАСТРОФА сталася нядаўна ў Кракаве, дзе два пасьпешныя цягнікі наехалі на сябе і ў выніку дзеве лёкаматывы і некалькі вагонаў разбіліся. 5 асоб забіта і больш 30 ранена.

НОВАЯ СТРАШНАЯ ХВАРОБА. У Мэксыку (Паўд. Амэрыка) паявілася новая страшная хвароба вачэй. Да гэтай пары паводле лекарскай статыстыкі асьлепла больш 20 тысяч асоб.

ЗЕМЛЯТРАСЕНЬНІ. Апошнім часам у многіх мясцох сьвету далася адчуць моцнае землятрасеньне, прыносячае вельмі многа шкоды. І так у Альбаніі землятрасеньне трывала з перарывамі 20 мінут, у часе якога збурана больш як 500 дамоў і 400 асоб забіта. У Новай Зэльандыі землятрасеньне трывала ў працягу 2 гадзін і страты ў людзях, а так-жа і страты матэрыяльных аграмадных.

МОПР. У Маскве адбываецца зьезд камуністычнае Міжнароднае Арганізацыі Помачы Рэвалюцыянерам. Арганізацыя гэта налічае 5 мільёнаў сяброў і існуе ў 58 дзяржавах.

Наша Пошта.

Міколцы-круцёлцы, Я. Ярошку, Былінцы, П. Зорцы, Карчоўскаму, Г. Кучы. Вершы Вашы слабыя і да друку не падходзяць. Просім не забываць.

П. Алекса: Вершы Вашы: „Сьняжынкi“ і „Я хачу“ слабыя і да друку не падходзяць, з рэшты можа яшчэ некаторыя можна будзе выкарыстаць.

Я. Салаўю: Матэрыялы атрымалі дзякуем, вершы Вашы добрыя, як бачыце друкавалі і будзем друкаваць. Карэспандэнцыю ў „Бел. Крыніцу“ перадалі.

В. Саўчыцу: Матэрыялы атрымалі, дзякуем. Просьбу спаўняем.

М. Нядолі: Матэрыялы атрымалі дзякуем, будзем друкаваць у наступных нумарох. Просім выразней пісаць. Просьбу споўнілі. „Шлях Моладзі“ старыя нумары высылаем, але ня усе бо нямаем.

М. Ж.: Карэспандэнцыю атрымалі, дзякуем, выкарыстаем.

Ключановічу, К. Паплаўскаму, Казакевічу: За ўвагі шчыра дзякуем, надрукуем.

Лісьціку С.: За ўвагі дзякуем надрукуем, верш слабенькі і да друку не падхоцзіць. Просім не забываць. „Шлях Моладзі“ высылаем.

Б. Абрамчыку, І. Давідовічу, Я. Ключніку: „Шлях Моладзі“ высылаем і чакаем падпіскі.

Падпіску на „Ш. М.“ атрымалі: ад кс. Чарняўскага 5 зл., кс. Семашкевіча, Панькі М. па 4 зл., Гаўрылені Б., Новіка С., кс. Саніцага, Будслаўскага Гуртка Б. І. Г. і К. па 2 зл., Трубілы А. і Засіма па 1 зл.

Усім шчыра дзякуем, „Шлях Моладзі“ пасылаем.